

*Валерій Гаркавий
(Дніпро, Україна)*

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі існування, аграрне виробництво неможливе без створення його інфраструктури. Аграрне виробництво, як і його інфраструктура, повинні мати ринковий характер і функціонувати в конкурентному середовищі. (Ви повинні розуміти, що це, в першу чергу, стосується саме інфраструктури). Це дозволить привести в дію їх мотиваційні важелі і забезпечить високу ефективність виробничої та обслуговуючої (тобто агросервісної) сфер, об'єктивно зумовлюється, з одного боку необхідністю переробки в кінцевий продукт споживання аграрної сировини, а з другого – матеріалізації в безпосередні предмети споживання промислової продукції.

На практиці, економічні відносини між ними реалізуються через систему матеріально-технічного забезпечення та через надання виробничих послуг аграрному виробництву.

Аграрна сфера матеріального виробництва специфічна, бо предметами прикладання праці в ній є об'єкти біологічного характеру (рослини, тварини). Складність фізико-біологічних процесів, які відбуваються в рослинних і тваринних організмах при формуванні кінцевого аграрного продукту, об'єктивно зумовлює необхідність обертання в процесі виробництва величезної кількості виробничих ресурсів (понад 500 тис. найменувань) технічного, хімічного, енергетичного, фізичного плану.

Частина з них відтворюється в аграрних господарських структурах, а частина штучно створюється поза сільськогосподарською сферою, переважно в промисловій сфері. Технічні засоби, паливо і мастила, хімічні препарати тощо результат не аграрної, а промислової праці. Проте без них сільськогосподарське виробництво не може функціонувати.

Сільськогосподарські товаровиробники далеко не завжди в змозі своєчасно придбати всі необхідні їм виробничі ресурси. допомагають їм в цьому підприємства і служби аграрного сервісу. Крім збутово-постачальницьких функцій, які включають в себе і функції транспортування та зберігання, аграрний сервіс виконує великий перелік виробничих послуг для сільського господарства.

В економіці України вже тривалий час використовується ринковий механізм господарювання, а в умовах ринкової економіки між людьми виникають певні економічні відносини, які реалізуються в організації власної справи, або бізнесу.

Поняття бізнесу характеризується як низкою загальних рис, так і певними особливостями, що проявляються у різних сферах економіки. Однією з таких сфер є, звичайно, і аграрний сектор. Сукупність економічних відносин у цьому секторі народногосподарського комплексу дістала назву агробізнесу.

Разом з тим слово «бізнес» означає економічну діяльність, що приносить доход або іншу вигоду. Особи, які виявляють ініціативну самостійність, спрямовану на отримання прибутку, називаються бізнесменами, або підприємцями.

Таким чином, можна визначити, що агробізнес являє собою форму підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки країни. Сюди входять підприємницька діяльність у виробництві засобів виробництва для сільського господарства (техніка, добрива, корми тощо); власне сільськогосподарське виробництво (вирощування рослин і розведення тварин); зберігання, переробка і торгівля як «сирою», так і переробленою продукцією. До агробізнесу належать також усі види діяльності з обслуговування сільського господарства (*агросервіс*, ринкова інфраструктура тощо). Практика показала доцільність поєднання декількох видів підприємницької діяльності в одній фірмі (наприклад, вирощування певного виду сільськогосподарської сировини, її зберігання, переробка і торгівля готовою продукцією).

Нарешті, до агробізнесу залучається все населення, коли розраховує свої витрати на продукти харчування у сімейному бюджеті.

Нижче наведено схему яка дозволяє наочніше розглянути систему економічних взаємовідносин в агробізнесі (рис. 1).

Рис. 1. Система економічних взаємовідносин агробізнесу

До I сфери АПК відноситься (1) елемент;

До II сфери АПК відносяться (2) і (3.а) елементи;

До III сфери АПК відносяться (3.б) і (4) елементи.

Досягнення максимальних показників ефективності сільськогосподарського виробництва можливе лише за умови раціонального використання його природних ресурсів, пізнання законів їх формування та відтворення. На відміну від промислової сфери, де людина має справу переважно з неживою матерією (верстати, сировина, готовий продукт тощо) в сільському господарстві більшість предметів та засобів праці мають біологічну основу. В рослинницьких галузях аграрного виробництва предметом праці є культурні

рослини, а в тваринницьких – тварини. І одні, і другі в процесі розвитку підкоряються загальнобіологічним законам, а також законам землеробства та тваринництва.

Своєрідним біологічним «тілом» є також земля, природна родючість якої стала результатом багатоміліонного еволюційного процесу, дії атмосфери, навколишнього природного середовища. Сформована природним шляхом родючість вимагає, щоб в процесі її господарського використання не порушувались ті ґрунтоутворюючі процеси, які мали місце до втручання людини. Більш того, бажано, пізнавши їх, сприяти розвитку тих з них, які дозволяють нарощувати сприятливі та гальмувати негативні фактори.

Наблизити біологічні особливості культурних рослин і тварин до умов створених природою, дозволяють технології. Найкращим з них вважаються ті, які забезпечують досягнення бажаних результатів по виробництву продукції гарантують збереження та поліпшення навколишнього природного середовища. Будь-яке втручання в природу з метою одержання лише короткотермінової вигоди повертається для людини злом, поправити яке важко, а інколи і неможливо.

У тваринництві одержують кращі результати там, де дбають про забезпечення способів утримання худоби, які найповніше відповідають її біологічним особливостям, дотримуються режимів годівлі, піклуються про належний стан приміщень тощо.

Іншими словами, факторами формування кінцевого продукту в агробізнесі є ті, що являють собою в рослинницьких та тваринницьких галузях складові обміну поживних речовин у природі, а умовами – відповідно створюваний людиною фон, на якому він здійснюється.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка і організація аграрного сервісу / ред. П. О. Мосіюка. Київ : ІАЕ УААН, 2001. 501 с.
2. Мазур К. В., Кубай О. Г. Менеджмент аграрного підприємства : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 284 с.
3. Гуторова О. О. Менеджмент організації : навч. посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 267 с.
4. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.
5. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2005. 347 с.
6. Германюк Н. В. Сучасний стан розвитку вітчизняного агросектору. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 160–164.
7. Денисенко М. П., Новіков Д. В. Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства України. *Агросвіт*. 2019. № 12. С. 15–21.